

PERSPEKTIVNÍ RELIÉF V ARCHITEKTUŘE

A URBANISMU

Perspektivními reliéfy byla architektura zdožena jak nvenčí, tak i uvnitř. V Praze máme možnost to vidět na výzdobě Belleišské kaple nebo v kostele na Karlově. Vnitřek kaple je prolomen a chodba okolo je vymalována, ale část těchto malb je vyprázdněna do reliéfu. Tyto malby, zdůrazněné reliéfem, pozorovaný otvory ve zdi kaple, působí velmi iluzivně.

Často byly i celé části stavby nahrazeny perspektivním reliéfem. Např. kostel San Galiro v Miláně má ve hmotě zděna reliéfně vypracovanou apsidu, která tam podle plánu vůbec být neměla.

Někdy se vypracovávaly v perspektivním reliéfu celé divadelní scény. Známé je Teatro Olimpico ve Vicenze v Itálii, navržené Andreem Palladiem a provedené Vincenzem Scamozziem. Podium sledují reliéf záhl. roviny, ale přitom se zdvihá. Pro zvýšení dojmu hrály na představení i děti, obléčené jako dospělí, mohly chodit jin rovnoběžně s rampou, sprava doleva a naopak, ale nesměly jít dopředu nebo dozadu. Tento trik se i dnes občas používá při filmování.

Dříve bývala zvlášť, kdy ideálem byl zdůrazněně bohatý prostor, stavěna tak, že z obou stran zvlášť

byla řada vzájemně rovnoběžných a stejně odlehklých kulis, a to buď průčelných nebo mírně do hloubky otočených. Prostor zjevně byl ukončen poradím - prospektem. Tento celek i s kresbami na kulisách a poradí a částech radhycujících architekturu stropu (tr. sufity) byl poradiji podle náhonu perspektivního reliéfu přetvořen. Jevišťe bylo mnohem mělké, než se zdálo divákům. Kulisy se sblížovaly ke sobě do poradí. Dnes se místo zjevně, řešeného reliéfem považují osocna zjevně, kulhový obraz a světelné projekce.

Perspektiva prostoru, v přeneseném smyslu reliéf se uplatňuje i při stavbě měst. Když se vytváříme obdelníkový prostor, ukončený v pohledu budovou - dominantou, měří se délka tohoto prostoru perspektivním zkrácením od oka, odlehlejší strany položené při dominantě. Vytváříme-li prostor nad nízkoječím se lichoběžníkem ke dominantě, tvoří tento prostor dojem dlouhého obdelníkového náměstí a dominantu se neuplatňuje. Naopak, když je plocha náměstí rozložena v lichoběžníku, který se ke dominantě rozšiřuje, je náměstí pohledově potlačeno, dominantu se uplatňuje velmi dobře a celek působí dojmem krátkého náměstí, takže i dominantu se fiktivně zvětšuje. Tato skutečnost byla známa již v rané gotice. Podle tohoto světého případu byla postavena mnohá náměstí např. náměstí sv. Marka v Benátkách nebo nám. kapitolu v Římě, které navrhl Michelangelo Buonarroti. Průčelí se ke městu mohutným rhodičkem, náměstí samo je velmi rozměrné, ale pohledově potlačeno.

Oba posraní paláce tví jen kulisu pro kapitol.
V Brně se tento princip uplatní na Václavském nám.
Rozšíří se nice stupňovitě k dominantě - Národnímu muzeu,
ale zároveň k ní stoupá. Pohled od nůstku je impozantní,
i když jsou budovy po obou stranách vysoké, také nimo
měřítko. Z pohledu od muzea se Václavské nám. zdá
velmi dlouhé a vyrovnávají se přelhané výšky bočních
stran.

Milina Havlantová
Design obuvi a oděvůch
doplňku
II. ročník